

kring oyggjarnar

Føroyskar yrkingar / á serbokroatiskum

Nýliga fekk Rithevundafelagið sendandi eitt bókmentatíðarrit, KNJIZEVNA SMOT-RA, úr Jugoslavíu. Í ritinum vóru millum annað 34 føroyskar yrkingar, týddar til serbokroatiskt av Mirko Rumac, sum býr í Zagreb. Rumac sigur í einum brævi til Rithevundafelagið, at hann hevur í umbúna at geva út eina antologi við nútíðaryrkingum

úr Norðurlondum. Føroyar verða eisini við í hesi antologi.

Men tað er ikki einans í Jugoslavía, fólk fáast við at týða føroyskar yrkingar. Um stutta tíð kemur út á skotska forlagnum Wilfion Books Publishers eitt savn við føroyskum yrkingum, sum canadumáðurin George Johnston hevur týtt til enskt. Johnston er sjálvur yrkjari og hann er eisini málfrøðingur. Yrkingasavnið fer at hava ein rættiliga drúgvan innangang um mál og mentan í Føroyum.

Peer Gynt komin til Føroya

Norskur leikari, Jens Bolling, er komin til Føroya at spæla Peer Gynt og siga frá ævintýrum og sagnum. Tað er Havnar sjónleikarfelag, sum hevur boðið honum higar í sambandi við 150-ára føðingardag Henrik Ibssens. Sunnukvöldið kl. 21 verður kveldseta í Sjótleikarhúsinum við Jens Bolling og mána-kvöldið kl. 20 hava Býarbókasavnið og Norðna felagið Ibsenkveldsetu á savninum. Men tað vera fleiri enn havnarfólk, sum fáa høvi at siggja og hoyra Jens Bolling. Hann verður í Føroyum í 20 dagar og umframt leikin »Peer Gynt í eventyr og dikt« hevur hann ymiskt annað at bjóða. Hann hevur eina ævintýrleitu við sjónleiki fyri børn yngri enn 14 ár og eina fyrri eldri og

so hevur hann eina samanseting av hesum báðum og leikinum um Peer Gynt. 20 skúlar hava longu biðið um sýningar við Jens Bolling. Annars kunna tey, skúlar ella feleg, sum hava áhuga, biðja um sýningar á tlf. 13151, upplýsir Sjótleikarfelagið.

Í Noregi er Jens Bolling kendur av hvørjum mansbarni. Hann hevur nú í mong ár lisið ævintýr í skúlum, á pøllum, í útvarpi og sjónvarpi.

Í sambandi við føðingardag Ibssens setti Nationalteatret upp leikin »Peer Gynt í eventyr og dikt« við Jens Bolling sum einasta leikara. Hann hevur síðani ferðast um alt Noreg við leikinum og eisini í Danmark og Svøríki. Og nú er hann komin til Føroya.

Trøll eru eisini við í ævintýrunum, sum Jens Bolling lesur

Væl fyri, men fyrimunur við altjóða samstarvi!

Vit eru væl fyri, men tað er avgjørt ein fyrimunur at luttaka í altjóða samstarvi, sigur Óli Jacobsen í hesi samrøðu um heimlig og altjóða fiskimanna-viðurskipti

Nevndin í fiskivinnudeildini undir ITF — alheims flutnings- og fiskimannafakfelagið — helt fund í Føroyum í síðstu viku.

Á fundinum skuldu ymsisk mál fyriðast til ein sein fund í ár. Somuleiðis var ein samtykt gjørd, sum kemur fyrri á havrættarstevnunni í Geneve komandi vár.

Í fundarsamtyktini, sum viðkemur Føroyum ógvuliga nógv, verður sagt, at í eindartekstinum verður at tilskila, at í samráðingum millum strándarríkir um fiskivinnurættindir skal serliga verða hugsað um lond og økir sum eru treytað av fiskivinnu úr einum figgarligum sjónarmiði. Her verður hugsað um lond og økir sum ikki hava aðrar náttúrukeldur enn fiskivinnuna, har heima marknaðurin er avmarkaður og har fjarstøðan til aðrar marknaðar ger, at framleiðsluinaðar ikki er førur fyrri at bera seg.

Framhald frá 1976-samtyktini

Óli Jacobsen, formaður Føroya Fiskimannafelags, sigur, at henda samtyktin er eitt framhald frá tí samtyktini, sum varð gjørd á nevndarfundi í fiskimannadeildini í Grimsby fyrri tveimum árum síðani.

Í tí fundarsamtyktini, sum Óli Jacobsen legði fyrri fundin verður sagt, at tá tey ymisku londini skuldu til at samráðast um fiskirættindi hjá øðrum innan fyrri teirra komandi 200 fjórðinga fiskimark, skuldi serliga verða hugsað um lond og økir, sum einans hava fiskivinnuna á at lita.

Fyri á havrættarstevnunni

Henda nýggja samtyktin skal nú leggjast fyrri havrættarstevnunna, sum skal haldast í Geneve komandi vár.

So er spurningurin, um nakað kann koma burtur úr eini slíkari fundarsamtykt.

Tað heldur Óli Jacobsen og visur á, at tað er ein stórir felagsskapur, sum

stendur aftan fyrri uppskotið. ITF telur ikki færri enn 6 milliónir limir úr 80 londum. Millum limalondini eru eisini tey lond, sum vit hava samstarv við — t.d. EF-londini, Noreg, Ísland og Kanada — og her kann eitt slíkt uppskot fáa ein praktiskan týðning.

Verður eitt slíkt uppskot samtykt á havrættarstevnunni, eru eini 150 lond bundin av samtyktini.

Loysir seg við altjóða samstarvi

Føroya Fiskimannafelag hevur verið limur í ITF í 20 ár. Hesin limaskapurin var tað fyrsta sjálvstøðuga umboð hjá føroyingum í altjóða samstarvi.

Tað er einki ivamál, at tað kann loysa seg at vera við í slíkum millumtjóða samstarvi. — Vit fáa høvi at framfæra okkara serligu sjónarmið á fakfelagsplani. Hetta hevur eisini sín týðning, tá fakfelagini jú hava stóra ávirkan á stjórnarsamarbeiði í nógvum londum, og tí hevur ein slík samtykt eisini sín týðning, sigur Óli Jacobsen.

Fyrireikandi fundur

Nevndarfundurin í fiskimannadeildini, har Óli Jacobsen hevur sitið sum nevndarlimur síðan 1971, var ein fyrireikandi fundur til ein fund hjá felagnum umboðandi fiskimenn, sum skal haldast í Geneve í november.

Hesin fundurin er m.a. eisini ein fyrireikandi fundur til ein fund hjá alheims felagnum, ILO, sum fevnir bæði um arbeiðarar, arbeiðsgevarar og tað almenna. ITF er bæði beinleiðis við og sum eygleiðari.

Fiskimannamál

Millum tey mál sum ITF leggur fyrri ILO fundin eru fleiri beinleiðis fiskimannamál sum heilsuviðurskipti umboð, arbeiðstímar og manningarviðurskipti, tryggari arbeiði og úrtøka, eftirløn og sjúkra-

trygging og frítíð við lön og ókeypis heimferðir.

Føroyskir fiskimenn hava í ein vissan mun vunnið hesar sømdir, men tað hava fiskimenn aðrastaðni ikki gjørt. Og í eina samrøðu við Sosialistiska leygardag spurdi forsetin í fiskivinnudeildini, Rake m.a.: »Hvi skulu fiskimenn sum einasta stætt í samfelagnum verða lentr eftir teirri aldagomlu skipanini, har risiko, óvissa, fongur og prisir á marknaðinum einsamøll eru avgerandi fyrri lön fiskimanna?«

Fasta úrtøku

Rake sipar ikki her bert til eina minstuløn, sum vit hava, men harafturimóti til ynski um, at fiskimenn verða fastlentr.

— Sumt hevur áhuga fyrri okkum, men á nógvum økjum eru vit væl fyrri og eru væl tryggjaðir í mun til aðrar tjóðir. T.d. við okkara minstulønarskipan, sum ikki finst nakra aðra staðir, so vilt eg veit, sigur Óli.

Samsvarar minstulønin við føroyska lönarlagið annars?

— Vit royna altíð at hava minstulønina á somu hædd sum ein vanlig arbeiðsmannaløn, men í løtuni er hon nakrar 100 kr. minni. Minstulønin er prístalsviðgjørd, men tað lönirnar fara upp t.d. eftir nýggjum sáttmálum, eru vit noyddir at søkja lög-

tingið um eina hækking av minstulønini.

— Men um eitt tilmæli kemur fram á ILO-fundinum, sum vit ikki hava rokkið, kunnu vit sjálvandi visa til tað og brúka tað til at vinna okkum sømdir við.

Eftirløn — ein sjálvsagdur rættur

— Hava vit nakra serliga eftirlønarskipan fyrri fiskimenn?

— Nei, men tankin um eina eftirløn fyrri fiskimenn hevur verið frammi. Tað er givið, at ein fiskimaður ikki er førur fyrri at vera til skips til vanliga eftirlønarskjal. Nú verður hetta tikkið upp og er tað avgjørt neyðugt, at fiskimenn kunnu fáa eftirløn, tá teir eru um 60 ár.

— Á ILO-fundinum kemur eisini spurningurin um frítíðarløn, men her hava vit somu frítíðarlønarskipan sum arbeiðandi á landi.

Góðar sømdir undir sjúku

— Nú fær arbeiðandi fólk í landi lön undir sjúku sambært dagpeningaskipanini, hvussu er við fiskimonnum?

— Viðvíkjandi sjúku eru vit eisini betri fyrri enn aðrir. Undir sjúku fáa fiskimenn í triggjar mánaðar minstuløn. Verður

